

SAMTALSSTÖD:

Prata med barn om rekrytering till kriminella gäng!

Allt för många barn och unga rekryteras till kriminella gäng med allvarliga konsekvenser som följd. Vi vuxna måste prata med barnen om detta och visa att det finns trygga vuxna som kan hjälpa.

Genom att lyfta frågan kan du göra stor skillnad och öka chansen att barnet tar hjälp om det behövs. Detta samtalsstöd kan hjälpa dig i att prata med barnet om gängrekrytering.

Samtalet bygger på att ni tillsammans tittar på den korta filmen *Min bästa vän* (4.08) som handlar om Leo som dras in i ett kriminellt gäng. Därefter pratar ni om det som händer Leo med hjälp av en tidslinje.

Via QR-koden eller polismuseet.se/skola/utbildningsmaterial hittar du filmen.

I samtalsstödet hittar du:

- Förslag på hur du kan lägga upp samtalet.
- En tidslinje som visar förloppet i filmen och frågor att utgå från när ni pratar om vad som händer i filmen.
- En övning om att säga nej och hur man kan berätta för en vuxen.

När ni ser filmen och har samtalet kommer ni att kunna prata om:

1. *Hur involveringen in i kriminella gäng kan se ut och att konsekvenserna snabbt kan bli mycket allvarliga.*
2. *Konkreta sätt att säga nej till gängen.*
3. *Hur viktigt det är att berätta för en vuxen så att man själv eller någon annan kan få hjälp och hur man kan göra det.*

Om barns involvering

Gängens sätt att involvera barnen och vad barnen kan tvingas göra förändras ständigt. Idag är det exempelvis vanligare att barnen rekryteras via sociala medier än i den fysiska världen. Du som vuxen behöver förstå hur gängen får kontakt med barnen, vad barnen kan tvingas utföra för uppdrag och vilka varningstecken du kan se hos barnet.

Besök polisens webbsida:

polisen.se/gangrekrytering för att läsa mer om ämnet.

Om du känner dig orolig för barnet behöver du agera.

Våga prata!

När du ser filmen tillsammans med barnet får ni en chans att prata om det som annars kan vara ganska svårt att ta upp. För en del barn kan samtalet flyta ganska fritt, för andra barn kan det vara bra att ha ett mer strukturerat samtal. Detta samtalsstöd hjälper med en sådan struktur.

Du kan välja att använda alla delar, en av dem eller ingen alls. Det viktigaste är att ni hittar ett sätt att prata som passar er.

Ställ öppna frågor och var nyfiken och ickedömande. I samtalet är det viktigt att barnets frågor, funderingar och känslor får ta plats.

Samtalet behöver inte bli klart direkt. Det kan fortsätta en annan dag. Det viktiga är att visa att du finns där och att du följer upp samtalet vid ett senare tillfälle. Våga fråga!

Så gör du

Innan ni ser filmen

Avsätt en tid där du och barnet kan prata. Berätta för barnet varför ni tittar på filmen tillsammans. Var nyfiken på barnets tankar och ställ frågor som öppnar upp. Ofta har barnen sett eller hört något om detta via t ex sociala medier. Fråga t ex:

- Vad tänker du när du hör ordet gäng?
- Det är många barn och unga som dras i in i kriminella gäng. Vad känner du till om det?
- Har du sett eller hört något på nätet som du tror/vet handlar om gäng? Vad var det?

När ni ser filmen

Titta på filmen tillsammans. Lyssna, inte bara på orden utan också på barnets reaktioner. Kanske blir det tyst, kanske kommer många frågor - båda delarna är okej.

Efter att ni har sett filmen

Börja med att fånga upp tankar och känslor. Bekräfta det som kommer upp. Starta med frågor som:

- Var det något särskilt du reagerade över eller undrar över i filmen?
- Vad tyckte du bäst om med filmen? Varför?
- Var det något i filmen du inte tyckte om? Varför?
- Vad tror du hände i slutet?
- Hur tror du Leo kände sig?

Använd sedan frågorna till tidslinjen för att prata mer om vad som händer Leo. Låt barnet titta på tidslinjen under samtalet.

Gör gärna övningen där barnet får träna på konkreta sätt att säga nej och berätta för en vuxen.

Följ upp och prata mer vid ett senare tillfälle.

Prata om filmen med hjälp av tidslinjen

Leo är inte en verklig person, men det som händer honom har hänt allt för många barn och unga. Filmen visar *ett* sätt som barn kan rekryteras och involveras i gängen. Du som vuxen behöver se till att barnet förstår att det kan gå till och se ut på många olika sätt. Ett vanligt sätt är att barnen rekryteras via sociala medier. Leo lockas att gå med i gänget, men det är också vanligt att barnen hotas och tvingas till att vara med. En del barn söker sig själva till gängen.

Med hjälp av tidslinjen kan ni prata om vad som händer Leo i filmen steg för steg. Utgå från frågorna till varje del. Du väljer själv vilka frågor du vill prata om. Låt barnet ha bilden på tidslinjen framför sig under samtalet så att ni lättare kan prata om händelseförloppet.

Två frågor kan ställas till samtliga delar:

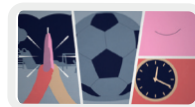
- Vad händer i denna del av filmen?
- Vad hade Leo, kompisen eller någon vuxen kunnat göra här för att stoppa det som händer sen?

En mycket viktig del av samtalet är att få barnet att förstå att det aldrig är en bra idé att involveras i gängen och hur viktigt det är att barnet pratar med en vuxen om något liknande händer dem eller någon i deras närhet. Första steget är oftast att prata med en vuxen barnet litar på, men det kan också vara att kontakta Bris eller liknande organisationer, socialtjänsten eller polisen.

Ju tidigare barnet berättar, desto lättare är det att sätta stopp för det som händer. Men det är aldrig försent.

1 Här är Leo

- Hur var Leo som person?
- Varför pratade Leo inte om sina problem tror du?
- Vem skulle du prata med om du var i Leos situation?

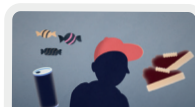
2 Leo följer med

- Varför följer Leo med killarna?
- Vad hade Leo kunnat säga eller göra om han inte ville följa med?
- På vilka andra sätt kan gängen få kontakt med barn och unga, tror du?

3 Leo får saker

- Hur mår Leo nu tror du?
- Varför ger de äldre killarna gåvor till Leo?

4 5 Leo gör uppdrag

- Varför börjar Leo göra "tjänster" åt gänget?
- Tror du att Leo ville göra de sakerna?
- Kompisen säger att det blev värre, på vilket sätt?

6 Leo drar sig undan

- Hur tror du att Leo mår?
- Hur tror du att kompisen mår?

7 Leo vill berätta

- Det verkar som om Leo vill berätta för tränaren. Varför gör han inte det, tror du?
- Hur brukar du göra när du måste berätta något jobbigt för en vuxen?

8 Leo får ett uppdrag

- Hur tror du att Leo känner och tänker här?
- Vad kan Leo göra nu?

9 Skottet

- Vad tror du händer i slutet?
- Hur tror du att Leos kompis och familj mår nu?
- När hade det varit lättast att sätta stopp?

Prata om hur man kan säga nej och be om hjälp! (övning)

På baksidan av tidslinjen finns en **övning** med två korta texter, där barnet med hjälp av frågor ska komma med förslag på hur Leo kan säga nej till gänget och hur han kan berätta för sin mamma.

Läs en text i taget och låt sedan barnet komma fram till förslag på vad Leo kan göra.

Kommentar - Leo vill säga nej

I denna text utgår vi från att Leo inte vill följa med de äldre killarna och äta pizza, men att han inte vet hur han ska säga nej. Barnet ska försöka att komma på konkreta exempel på vad Leo kan säga för att ta sig ur situationen. Kanske tänker barnet att det bästa är att säga som det är: att han inte vill, men det kan kännas svårt i situationen. Barnet kanske kommer fram till att Leo kan säga att han redan har ätit, att han ser sin mamma på andra sidan torget eller att hans träning börjar och tränaren kommer bli skitarg om han kommer sent.

Denna övning kan hjälpa barnet att hitta sätt att säga nej i stunden. Det är dock väldigt viktigt att det inte stannar här. Barnet måste förstå att han eller hon alltid behöver **berätta för en vuxen** om ett gäng har försökt att dra in honom eller henne, hur det än sker. Gängen är hänsynslösa och vuxenvärlden måste stötta upp barnet.

[Här](#) hittar du två till texter med situationer ni kan prata om för att öva att säga nej. Ett scenario handlar om rekrytering som sker via sociala medier och ett om rekrytering via penningtvätt/Swish.

Kommentar - Leo vill berätta

I den andra texten berättas det att Leo har följt med killarna för att äta pizza. Han har insett att de är kriminella och känner sig rädd för vad som ska hända sen. Han vill inte dras in i gänget. På kvällen vill han berätta för sin mamma, men han vet inte hur han ska börja och vad han ska säga.

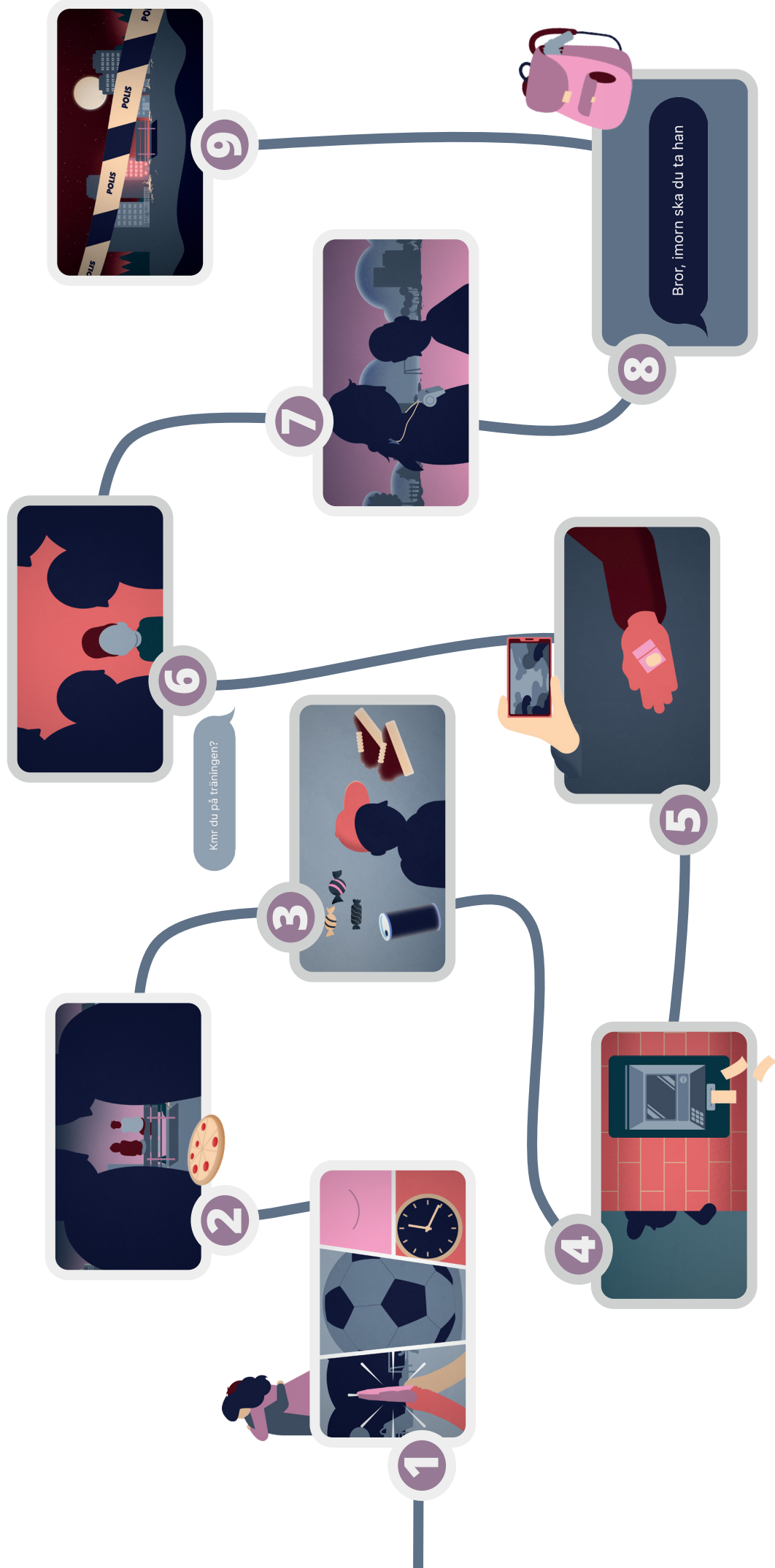
Låt barnet komma med förslag på hur Leo kan formulera sig för att kunna berätta. Det kan t ex handla om meningar som *"Lova att inte bli arg. Jag måste berätta en jobbig grej som hände idag"*.

Barnet får också komma på sätt Leo kan ta till om han tycker att det är för svårt att säga det rakt ut. Det kan t ex handla om att skicka ett sms, berätta för en annan vuxen som kan hjälpa honom att berätta för mamman eller att hitta en tid eller plats där det känns lättare att prata, såsom när de åker bil eller går en promenad.

I samtalet runt denna situation kan du som vuxen få en bild över hur barnet tänker när det gäller att ta hjälp av en vuxen. Vad är barnet rädd för? Hur är det lättast för barnet att prata? Var lyhörd!

En viktig del av övningen är att konkret komma fram till vilken eller vilka vuxna som barnet kan berätta för om något jobbigt händer. Se till att barnet har ett namn och ett sätt att kontakta personen, t ex ett telefonnummer.

Tidslinje

Övning

Leo vill säga nej

Leo och hans bästa kompis sitter på en bänk innan träningen. Två killar kommer fram till dem. Killarna är några år äldre. De börjar prata och skämta med Leo. Efter ett tag säger de att de vill bjuda Leo och hans kompis på pizza. Kompisen skakar på huvudet men Leo tvekar.

Leo förstår att killarna är med i ett kriminellt gäng. Han vill egentligen inte följa med eftersom är rädd för att bli indragen i gänget. **Men han vet inte hur han ska säga nej...**

- Hur kan Leo säga nej?
- Vad skulle Leo kunna göra om gänget försökte ta kontakt med honom via sociala medier istället?

Leo vill berätta

Det är kväll. Leo sitter i sitt rum och stirrar in i väggen. Tidigare under dagen träffade han några äldre killar som ville bjuda honom på pizza. Han förstod att de var med i ett kriminellt gäng, men han följde ändå med. Nu ångrar han sig. Leo känner sig orolig. Han är rädd för att killarna kommer att ta kontakt med honom igen och be honom att göra olika uppdrag åt dem. Han vill verkligen inte dras in i gänget.

Han kikar ut från sovrummet och tittar på sin mamma som sitter i soffan och kollar på nyheterna. Han bestämmer sig för att han ska berätta om vad som har hänt. Men han står bara kvar och tittar. Det känns som om fötterna har frusit fast i marken. **Han inte vet vad han ska säga eller hur han ska börja...**

- Vad kan Leo säga till sin mamma?
- Vilka andra sätt finns för Leo att se till att mamman får veta vad som har hänt, om han inte klarar av att säga det rakt ut?
- Vilka andra vuxna skulle Leo kunna berätta för, om han tycker att det är för jobbigt att berätta för sin mamma?
- Vilken vuxen skulle du prata med om du var i Leos situation?